

N:o 140.

Af herr W. Farup, om ändring af §§ 8 och 12 i gällande bevillningsförordning.

Då svenska folket genom Riksdagen åtager sig bevillningar till fyllande af statsverkets behof, måste det väl vara i hög grad angeläget, att bevillningsstadgan blifver effektiv och verkställbar, så att bevillningarna verkligen kunna påföras och utgå på sätt Riksdagen afser.

Icke heller saknar nu gällande bevillningsförordning af år 1883 föreskrifter i detta syfte, hvilka likväl lida af brister, som gjort att en af landets förnämsta och mest vinstgifvande näringar kommit i tillfälle att undgå laglig bevillning, nemligen bevillning å den inkomst, som idkare af skogsafverkningsrörelse å annans mark bereda sig.

Redan i motion, upptagen i Andra Kammaren under n:o 63 år 1884, fäste jag Riksdagens uppmärksamhet å att bevillning å denna näring icke kunde blifva effektiv, om den ej påfördes inom den kommun, der rörelsen drefs, då den ej var eller kunde vara känd utanför denna kommun, hvadan jag föreslog, att bevillningen skulle påföras inom den kommun, der rörelsen drefs.

Hos bevillningsutskottet samma år fann min motion endast så till vida understöd, att det ej ville »förneka att icke ett stadgande i den riktning motionären föreslagit kunde vara af behofvet påkalladt för vissa delar af landet m. m.», men då sistlidne Riksdag »beslutat sig för att i den nya förordningen bibehålla det gamla sättet för skogsrörelses beskattning, fann utskottet att förevarande fråga med fördel kunde hvila under någon tid, till dess åsigterna om dess rätta lösning vunnit någon mera stadga» samt hem-

stälde, att motionen ej till någon Riksdagens åtgärd måtte föranleda, hvilket ock blef kamrarnes beslut.

I förnyad motion till Riksdagen i enahanda syfte året derefter (1885) upptagen af Andra Kammaren under n:o 39, sökte jag påvisa att bevillningsutskottets ofvannämnda betänkande sannolikt berodde på någon missuppfattning, hvilket ock lyckades så till vida att, utskottet detta år kom till det resultat: »att det ingalunda är nog bestämma, hvarest afverkning af skog å annans mark skall beskattas; stadgande måste ock ovilkorligen finnas derom, att en sådan rörelse skulle beskattas. Någon sådan föreskrift finnes dock ej uti § 8, som innehåller bestämmelser i sådant afseende», hvadan utskottet hemstälde om afslag å motionen, hvilket åter blef kamrarnes beslut.

Häraf framgick, att bristerna i bevillningsförordningen vore till och med vida större än förra årets utskott och jag sjelf anat, ty hitintills hade det aldrig varit bestridt, att berörda rörelse, såsom en laglig näring ock vore laglig bevillning underkastad, eller att sådan bevillning ej blifvit lagligen påförd, men i samband med andra näringar, speciellt sågverksrörelsen.

Utskottets utlåtande år 1885 måste alltså uppenbarligen hafva tillkommit på grund af bristfällig ordalydelse i bevillningsförordningen, fast det står i öppen strid med dennas ändamål och innehåll i öfrigt och med den tydning deraf, som förr hade gjort sig gällande hos så väl underordnade som öfverordnade taxeringsmyndigheter, som ock hos föregående års bevillningsutskott, hvadan jag inkom till Riksdagarna år 1887 med nya motioner, upptagna af Andra Kammaren vid första riksdagen under n:o 123 och vid årets andra riksdag under n:o 86, i syfte att få dessa bristfälligheter afhjelpna.

Såsom af dessa båda motioner framgår, hade frågan emellertid inträdt i ett nytt skede, ity bevillningsförordningen — sannolikt på grund af bevillningsutskottets ofvan nämnda betänkande — numera började tydas i den rigtning, att här ifrågavarande rörelse — skogsafverkning å annans mark — skulle med afseende å bevillning anses lika med skogsafverkning å egen mark, hvarigenom den alltså blef befriad från all bevillning.

Ett af hufvudskälen till mina motioner var de missförhållanden och den orättvisa, som blifvit rådande kommunerna emellan, derigenom att alla bidrag till kommunala bördor och speciellt till den af rörelsen så svårt betungade fattigvården, undandrogos de kommuner, der rörelsen drefs, och tillgodogjordes i de kommuner, der sågverken eller lastageplatserna vore belägna, fast de deraf icke hade någon börda. Men nu

gingo också dessa kommuner förlustiga detta bidrag till sina utskylder, hvilket vid sistnämnda års senare riksdag framkallade äfven motionen n:o 19 i Andra Kammaren af hr P. Näsman, som yrkade, att hela den vinst, som uppkommer genom förädling eller export af virke från arrenderade skogar, skulle åsättas bevillning, der sågverken och exportplatserna äro belägna.

Dessa motioner behandlades af bevillningsutskottet i ett sammanhang, med det resultat att utskottet gjorde hemställan till Riksdagen om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning rörande här framhållna brister, samt derefter om kongl. proposition till Riksdagen om nödiga ändringar i bevillningsförordningen för deras afhjelpande, »särskildt med afseende fästadt å de olika kommuners fordringar, inom hvilka skogsafverknings- och sågverksrörelse till sina olika delar bedrefs».

Utskottets skrifvelseförslag bifölls af andra, men förkastades af Första Kammaren.

Genom den mångsidiga och grundliga behandling frågan nu undergått, så väl inom kamrarna, som inom de olika utskotten, måste det väl anses tillfullo utredt att bevillningsförordningen af år 1883 lider af väsentliga brister, ity icke allenast staten håller på att förlora laglig bevillning å en af landets mest vinstgivande näringar, utan äfven kommunerna till följd deraf att gå förlustig de naturliga bidragen till sina utskylder, hvilka dels icke alls kunna påföras, och dels påföras i orter, som icke hafva det ringaste med den skattskyldiga rörelsen att göra.

Å nyo afgaf jag därför till 1888 års riksdag motion i ofvan omhandlade syfte, upptagen i Andra Kammaren under n:o 148.

Motionen fann likväl nu icke något understöd hos bevillningsutskottet, som afstyrkte bifall till densamma.

Den bifölls dock af Andra Kammaren men förkastades af den Första, och föll slutligen äfven genom gemensam votering.

Till samma riksdag (1888) hade också herr Ölander i Första Kammaren väckt motion n:o 17, i syfte att undanrödja ofvan framhållna brister, men i samma riktning som hr Näsman året förut, fast i annan form. Icke heller denna motion hade någon framgång.

Då jag nu åter genom ny motion anhåller att få draga frågan under Riksdagens förnyade pröfning för samma ändamål, som framhållas i alla mina här ofvan nämnda motioner, deruti åtskilliga af Andra Kammarens öfrige ledamöter instämt, så anhåller jag äfven att, med åberopande af de uti dessa framhållna motiv, ytterligare få anföra några ord till bemötande af de väsentligaste invändningar, som blifvit gjorda emot motionerna.

I första rummet tyckes man hafva fäst sig vid de större svårigheter, som det skulle möta att uppskatta och taxera inkomsten af en rörelse i den ort, der den drifves, än å annan eller andra orter, der den icke drifves, samt att man icke med säkerhet kunde uppskatta en rörelse, som vore underkastad konjunkturer.

Härtill ber jag få anmärka, att den inkomst, som kan uppstå genom förvärfvad skogsafverkningsrätt å annans mark, icke kan uppskattas å annan ort, än der rörelsen drifves och så väl till sitt omfång, som till sin afkastning kan vara och är känd, och allra minst kan den uppskattas i någon proportion till den virkesmängd, som försågas vid något sågverk, eller i osågadt skick exporteras från någon lastageplats, ty vinsten eller behållningen beror i första rummet på huru stor del af virket, som blifvit förvärfvad genom afverkningsrätt å annans mark, huru stor del genom köp vid sjelfva sågverket och exportorten, eller huru stor del måhända blifvit afverkad å egen mark.

Om allt detta vet man icke något inom de kommuner, der sågverken m. m. äro belägna, och innan virket når fram till sågverket, kan det, såsom ingalunda är ovanligt, hafva passerat flera händer, som genom rörelsen beredt sig vinst, och det behöfver ingalunda vara sågverksegaren eller exportören, som drifver afverkningsrörelsen å annans mark.

Icke heller kan jag finna, att det skulle möta större svårighet att uppskatta här omhandlade rörelse än all annan affärs- eller handelsrörelse, men skulle detta vara skäl till att fritaga rörelsen för bevillning, så bör för visso äfven all annan affärs- och handelsrörelse fritagas från bevillning.

Vidare har man invändt, att då jordegaren skattar för sitt hemman och för sin jord, så bör ock den, som från detta hemman hemtar materialier till en ny rörelse vara befriad från bevillning å inkomsten deraf.

Det oberättigade i denna uppfattning ligger klart i dagen.

Det kan efter lag icke i ringaste måtto röra annans beskattningsskyldighet, om jordegaren skattar eller ej. — Här måste hvar och en svara för sig sjelf, och ingen eger att undandraga sig skatt för sin rörelse, därför att en annan måste bära skatt för sin.

Det är i hög grad obilligt, att en af landets mest vinstgifvande rörelser icke skall kunna påföras bevillning i likhet med alla andra lagliga näringar, och detta fast bevillningsförordningen icke ger ringaste stöd för eller antydian om en sådan uppfattning, och det är lika obilligt, att fattiga kommuner, som i hög grad lida genom här omhandlade

rörelse, skola nödgas att ensamt föda och underhålla den mängd medmänniskor, som derigenom blifvit utarmade.

Uppå dessa skäl anhåller jag vördsamligen få föreslå:

att till gällande bevillningsförordning, § 8, mom. 2, måtte fogas en punkt af följande innehåll:

»Inkomst genom skogafverkning eller försäljning af skog å annans mark».

Samt att äfvenledes till samma förordnings § 12 måtte fogas ett moment af följande lydelse:

»Innehafvare af rätt till afverkning af skog å annans mark; för inkomst deraf: der skogen är belägen.»

Stockholm den 25 januari 1890.

Wilh. Farup.

Häruti instämma:

J. Bromée.

Liss Ol. Larsson.